

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen 6. kontor/3.1/2.1

Sagsnr.: 2010-20-229-00025/Dep. sagsnr. 10486

Den 24. juni 2011

FVM 900

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om ændring af forordning (EF) nr. 1881/2006 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer, for så vidt angår nitrat (komité sag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om ændring af grænseværdierne for nitrat i salat og spinat. Flere medlemsstater (Nederlandene, Belgien, Irland, Frankrig og Storbritannien) har haft en undtagelse, som har tilladt dem at markedsføre nationalt producerede grøntsager, på eget hjemmemarked, med et højere indhold end de nuværende grænseværdier. Denne undtagelse udløb den 31. december 2008. Kommissionen anser det for dokumenteret, at disse medlemsstater ikke kan reducere indholdet af nitrat i deres afgrøder yderligere. Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) har vurderet, at det ikke er sandsynligt, at der vil være sundhedsmæssige problemer ved indtag af salat eller spinat med indhold af nitrat på de foreslåede grænseværdier for nitrat. Dog kan Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) ikke udelukke en risiko for nogle spædbørn, der spiser mere end et måltid med spinat om dagen. Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) risikovurdering er baseret på indtag af frisk spinat, hvilket må vurderes at være en worst-case betragtning, under henvisning til, at børn oftest spiser frossen spinat. Henset til omfanget af vejledning i Danmark, i form af kostråd vedrørende spædbørns og småbørns indtag af spinat og nitratholdige grøntsager, vurderes forøgelsen af grænseværdierne dog at være sundhedsmæssigt acceptabelt. DTU Fødevareinstituttet vurderer, at det samlede forslag er sundhedsmæssigt acceptabelt. Forslagets indvirkning på beskyttelsesniveauet vurderes dog ikke tilstrækkeligt belyst. Fra dansk side lægges der på den baggrund afgørende vægt på, at de forhøjede nitratgrænseværdier fortsat kun skal gælde som undtagelsesbestemmelser for produkter, der afsættes på eget hjemmemarked i de medlemsstater, som tidligere har været omfattet af undtagelsesbestemmelser (Nederlandene, Belgien, Frankrig, Irland og Storbritannien).

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag til ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 1881/2006 af 19. december 2006 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer.

Forslaget er fremsat med hjemmel i Rådets forordning (EØF) nr. 315/93 af 8. februar 1993 om fællesskabsprocedurer for forurenende stoffer i levnedsmidler, særligt artikel 2, stk. 3.

Forslaget behandles i en forskriftkomitéprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH). Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 3 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH), forelægger Kommissionen sagen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 2 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen.

Forslaget forventes sat til afstemning i den Stående Komite for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH) den 4. juli 2011.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Formål og indhold

Nitrat er et naturligt indholdsstof i grøntsager. Indholdet af nitrat afhænger dels af dyrkningspraksis og dels af klimatiske forhold – blandt andet sollys. Indholdet er lavest om sommeren og lavere i produkter dyrket på friland end i produkter dyrket i væksthus.

Da de nugældende grænseværdier blev fastsat, var det ikke muligt at opnå enighed om niveauerne. Nogle medlemsstater fandt grænseværdierne for lave, og fik derfor en undtagelsesbestemmelse. Det drejer sig om Nederlandene, Belgien, Frankrig, Irland og Storbritannien. Disse medlemsstater har således haft mulighed for at sælge nationalt dyrkede grøntsager, der overstiger grænseværdierne, på eget marked. Undtagelsesbestemmelserne blev tidsbegrænsede, for at medlemsstaterne kunne arbejde med god landbrugsmæssig praksis (GLP) for at optimere forholdene til at reducere forekomsten af nitrat. Dette har de pågældende medlemsstater arbejdet for igennem årene. Erfaringerne har indtil nu vist, at det i de pågældende med-

lemsstater ikke er muligt at optimere yderligere end undtagelsesbestemmelserne har tilladt, og at de derved stadig ikke vil kunne overholde de nuværende grænseværdier.

Kommissionen finder, at undtagelser fra fællesskabslovgivningen bør være af midlertidig karakter. Kommissionen har anset det for dokumenteret, at det ikke er muligt at nedbringe indholdet af nitrat i de pågældende medlemsstaters grøntsager. Kommissionen har på den baggrund besluttet at fremlægge forslag til en permanent harmoniseret løsning med ens grænseværdier for alle medlemsstater, baseret på sundhedsmæssige vurderinger fra Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA).

Forslaget medfører, at:

- Der fastsættes grænseværdier for nitrat i rucola.
- Grænseværdierne forhøjes for frisk spinat og salat.
- De eksisterende grænseværdier bibeholdes for frossen spinat og iceberg
- De eksisterende grænseværdier bibeholdes for forarbejdede fødevarer til spædbørn og småbørn.

De nye grænseværdier vil gælde fra 1. januar 2012.

I 2008 lavede Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) en analyse af nitrat i grøntsager. Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) konkluderede, at de gavnlige effekter ved at spise grøntsager vejer tungere end de sundhedsskadelige effekter af nitrat fra grøntsager. Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) vurderede ligeledes, at det ikke var et sundhedsmæssigt problem lejlighedsvis at overskride det acceptable daglige indtag (ADI).

For at imødekomme bekymringen, har Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) i december 2010 lavet en særlig vurdering af øgede grænseværdier relateret til spædbørns og småbørns indtag. Den overordnede konklusion fra Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) er, at koncentrationerne af nitrat i spinat kan øge spædbørns eksponering for nitrat til niveauer, som ikke kan udelukkes at være sundhedsmæssigt bekymrende. Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har i deres vurdering antaget, at al spinat spist af spædbørn og småbørn er frisk spinat, som har et højere indhold af nitrat end frossen spinat. Vurderingen er derfor baseret på en worst-case vurdering. Frossen spinat har en lavere grænseværdi for nitrat, og denne grænseværdi er uændret i Kommissionens forslag. Den gældende grænseværdi for baby mad er ligeledes uændret. Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har sammenlignet de nuværende grænseværdier med Kommissionens forslag til øgede grænseværdier og vurderer, at det kun vil have minimale sundhedsmæssige konsekvenser for borgerne i EU i forhold til den nuværende situation, hvor en række medlemsstater har højere grænseværdier på grund af undtagelsesbestemmelserne.

Udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt forslaget som led i forskriftskomitéproceduren med kontrol.

Gældende dansk ret

Forslaget vedrører ændring af forordning (EU) nr. 1881/2006 af 19. december 2006 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer. Ændringen vil være direkte gældende i Danmark, og forventes ikke at medføre andre ændringer af lovgivningen.

Konsekvenser

Forslaget har ikke statsfinansielle eller administrative konsekvenser.

Forslaget vurderes heller ikke at have samfundsøkonomiske eller erhvervsmæssige konsekvenser.

Forslaget er udarbejdet på basis af en videnskabelig vurdering fra Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA), som vurderer, at det ikke er sandsynligt, at der vil være sundhedsmæssige problemer ved de foreslåede ændrede grænseværdier for nitrat ved indtag af frisk salat eller spinat. Dog vil Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA) ikke udelukke en risiko for nogle spædbørn, der spiser mere end et måltid med spinat om dagen.

DTU Fødevareinstituttet vurderer, at det samlede forslag er sundhedsmæssigt acceptabelt.

I Danmark har man længe givet kostråd vedrørende spædbørns og småbørns indtag af spinat og andre nitratholdige grøntsager. Rådene er, at spædbørn og småbørn skal have en varieret kost, og de skal gerne spise grøntsager. Deres indtag af nitratholdige grøntsager som spinat, rødbede, rucola, fennikel og selleri skal dog begrænses. Med baggrund i disse kostråd, og i betragtning af, at den nuværende lave grænseværdi for frossen spinat og forarbejdede fødevarer til spædbørn og småbørn bibeholdes, vurderer Fødevarestyrelsen, at forslaget vil være sundhedsmæssigt acceptabelt.

Forslagets indvirkning på beskyttelsesniveauet vurderes ikke tilstrækkeligt belyst.

Høring

Forslaget har været i høring på høringsportalen. Der er indkommet følgende bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer oplyser, at der med den nuværende dyrkningsteknik kan være problemer med at overholde de foreslåede grænseværdier for rucola. De foreslår, at grænseværdierne for nitrat sættes til 6000 mg/kg om sommeren og 7000 mg/kg om vinteren. De har ingen bemærkninger til de øvrige grænseværdier, men mener, at grænseværdierne bør fastholdes på det niveau, der fremgår af Kommissionens forslag.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt forslag, som fastsætter grænseværdier for kemiske forureninger i fødevarer, med henblik på at tilsikre en harmoniseret tilgang i EU.

Regeringen hilser velkommen, at der fastsættes en grænseværdi for rucola, da det tilsikrer en harmoniseret tilgang i EU.

Vedrørende risikoen for spædbørn, der spiser mere end et måltid med spinat om dagen lægger regeringen vægt på, at den lave grænseværdi for frossen spinat og forarbejdede fødevarer fastholdes, samt at der derudover eksisterer kostråd i Danmark, herunder målrettede kostråd for spædbørn og småbørn, vedrørende indtaget af nitratholdige grøntsager.

På det foreliggende grundlag finder regeringen det imidlertid ikke tilstrækkeligt belyst, at alle muligheder for reduktion af nitratinholdet i grøntsager er forsøgt. På den baggrund vurderes forslaget indvirkning på beskyttelsesniveauet ikke tilstrækkeligt belyst.

Regeringen lægger derfor afgørende vægt på, at de forhøjede nitratgrænseværdier fortsat kun skal gælde som undtagelsesbestemmelser for produkter, der afsættes på eget hjemmemarked i de medlemsstater, som tidligere var omfattet af undtagelsesbestemmelser (Nederlandene, Belgien, Frankrig, Irland og Storbritannien).

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. Baseret på de umiddelbare tilkendegivelser i Den Stående Komité for Fødevarer, Dyresundhed og Fødevarer (SCoFCAH) vurderes der at være kvalificeret flertal for forslaget.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.